

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

Vzdělávání úředníků státní správy a samosprávy v oblasti nového soukromého práva a doprovodné legislativy, reg. č. CZ.1.04/4.1.00/B6.00021

**Projekt je financován z Evropského sociálního
fondu prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního
rozpočtu ČR.**

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

Úvod, systematika NOZ

Zásady §§ 1 - 14

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Obsah:

- **úvod do právní úpravy**
- **systematika NOZ**
- **zásady §§ 1-14 NOZ**

Skladba nového kodexu

- Část první: Obecná část
- Část druhá: Rodinné právo
- Část třetí: Absolutní majetková práva
- Část čtvrtá: Relativní majetková práva
- Část pátá: Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

Historický exkurz

- základním ideovým zdrojem úpravy je vládní návrh občanského zákoníku z roku 1937 (inspirace ABGB z roku 1811)
- 22.3.2012 NOZ nabyl platnosti, účinný od 1.1.2014 (legisvakance)
- názory odborníků se různí (autorská vs. odborná veřejnost)

Přechod na novou úpravu

- NOZ komplexně upravuje soukromoprávní problematiku
- NOZ klade důraz na demokratické právní tradice i na principy soukromého práva v Evropě

Dopady přechodu na novou úpravu

- rozvádí část pátá: “Ustanovení společná, přechodná a závěrečná”
- uzavřené smlouvy budou platit i nadále a většinou není třeba je zcela nahrazovat novými (rovněž se na ně vztahují zásady NOZ)

§ 3028 odst. 3 NOZ: “Není-li dale stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy.”

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- smluvní strany se budou moci dohodnout, že se jejich dosavadní právní vztahy budou celkově řídit NOZ
- některé smluvní typy (smlouva o účtu, nájemní smlouva) se však od 1.1.2014 řídí NOZ, ačkoliv byly uzavřeny před 1.1.2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

§ 3074 odst. 1 NOZ: “Nájem se řídí tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti, i když ke vzniku nájmu došlo před tímto dnem; vznik nájmu, jakož i práva a povinnosti vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů. To neplatí pro nájem movité věci ani pro pacht.”

§ 3077 odst. 1 NOZ: “Účet se řídí tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti, i když k uzavření smlouvy o účtu došlo před tímto dnem; vznik této smlouvy, jakož i práva a povinnosti z ní vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se posuzují podle dosavadních právních předpisů.”

Jazyk a terminologie NOZ

- NOZ se snaží o terminologickou jednotnost, tj. nepoužívá pro jeden pojem více výrazů
- NOZ zavádí nové pojmy
- NOZ se vyhýbá cizím slovům a termínům

Víte, že?

Mluví-li se v NOZ o „zákonech“, rozumí se tím jen zákony, nikoli všechny právní předpisy, to je např. vyhlášky, nařízení aj.

Domněnky a fikce

- NOZ sleduje důsledné rozlišení právních domněnek a fikcí (právní skutečnosti)
- právní domněnky se rozlišují na vyvratitelné a nevyvratitelné

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Zásady §§ 1 – 14 NOZ

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Soukromé právo

Právní dualismus

§ 1 odst. 1 NOZ: „Ustanovení právního řádu upravující vzájemná práva a povinnosti osob vytvářejí ve svém souhrnu **soukromé právo**.
Uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného.“

Soukromé právo

Dispozitivnost úpravy

§1 odst. 2 NOZ: „Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující **dobré mravy, veřejný pořádek** nebo **právo týkající se postavení osob**, včetně práva na ochranu osobnosti.“

Soukromé právo

Výklad a použití

§ 2 odst. 1 NOZ: „Každé ustanovení soukromého práva lze vykládat jenom ve shodě s Listinou základních práv a svobod a ústavním pořádkem vůbec, se zásadami, na nichž spočívá tento zákon, jakož i s trvalým zřetelem k hodnotám, které se tím chrání. Rozejde-li se výklad jednotlivého ustanovení pouze podle jeho slov s tímto příkazem, musí mu ustoupit.“

Soukromé právo

Výklad a použití

§ 2 odst. 2 NOZ: „Zákonnému ustanovení nelze přikládat jiný význam, než jaký plyne z vlastního smyslu slov v jejich vzájemné souvislosti a z jasného úmyslu zákonodárce; **nikdo se však nesmí dovolávat slov právního předpisu proti jeho smyslu.**“

Soukromé právo

Výklad a použití

§ 2 odst. 3 NOZ: „Výklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské cítění.“

Soukromé právo

Základní zásady

§ 3 odst. 1 NOZ: „Soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka i jeho přírozené právo brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým.

§ 3 odst. 2 NOZ: Soukromé právo spočívá zejména na zásadách, že

a) ...“

Soukromé právo

Domněnky a předpoklady

§ 4 odst. 1 NOZ: „Má se za to, že každá svéprávná osoba má **rozum průměrného člověka** i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat.“

§ 4 odst. 2 NOZ: „Činí-li právní řád určitý následek závislým na něčí vědomosti, má se na mysli vědomost, jakou si důvodně osvojí osoba případu znalá při zvážení okolností, které jí musely být v jejím postavení zřejmé. To platí obdobně, pokud právní řád spojuje určitý následek s existencí pochybnosti.“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Soukromé právo

Standard odbornosti péče

§ 5 odst. 1 NOZ: „Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.“

§ 5 odst. 2 NOZ: „Proti vůli dotčené strany nelze zpochybnit povahu nebo platnost právního jednání jen proto, že jednal ten, kdo nemá ke své činnosti potřebné oprávnění, nebo komu je činnost zakázána.“

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Soukromé právo

Dobré mravy

§ 6 odst. 1 NOZ: „Každý má povinnost jednat v právním styku poctivě.“

§ 6 odst. 2 NOZ: „Nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Nikdo nesmí těžit ani z protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu.“

Soukromé právo

Dobré mravy

§ 7 NOZ: „Má se za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal **poctivě a v dobré víře.**“

Soukromé právo

Zneužití práva

§ 8 NOZ: „Zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany.“

Užití předpisů občanského práva

Soukromá práva a povinnosti

§ 9 odst. 1 NOZ: „Občanský zákoník upravuje osobní stav osob.“

§ 9 odst. 2 NOZ: „Soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy. K zvyklostem lze hledět tehdy, dovolává-li se jich zákon.“

Užití předpisů občanského práva

Analógia legis

§ 10 odst. 1 NOZ: „Nelze-li právní případ rozhodnout na základě výslovného ustanovení, posoudí se podle ustanovení, které se týká právního případu co do obsahu a účelu posuzovanému právnímu případu nejbližšího.“

Užití předpisů občanského práva

Analógia iuris

§ 10 odst. 2 NOZ: „Není-li takové ustanovení, posoudí se právní případ podle principů spravedlnosti a zásad, na nichž spočívá tento zákon, tak, aby se dospělo se zřetelem k zvyklostem soukromého života a s přihlédnutím k stavu právní nauky i ustálené rozhodovací praxi k dobrému uspořádání práv a povinností.“

Užití předpisů občanského práva Přiměřená aplikace

§ 11 NOZ: „Obecná ustanovení o vzniku, změně a zániku práv a povinností ze závazků v části čtvrté tohoto zákona se použijí přiměřeně i na vznik, změnu a zánik jiných soukromých práv a povinností.“

Ochrana soukromých práv

Právo na soudní ochranu

§ 12 NOZ: „Každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc (dále jen „orgán veřejné moci“). *Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud.*“

- opak svépomocné realizace práva (§ 14)
- reflexe ustanovení čl. 6/1 EÚLP a čl. 36/1 LZPS
- slouží jako interpretační vodítko

Ochrana soukromých práv

Jednotné rozhodování

§ 13 NOZ: „Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky.“

Ochrana soukromých práv

Svépomoc

§ 14 odst. 1 NOZ: „Každý si může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě.“

§ 14 odst. 2 NOZ: „Hrozí-li neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může jej každý, kdo je takto ohrožen, odvrátit úsilím a prostředky, které se osobě v jeho postavení musí jevit vzhledem k okolnostem jako přiměřené. Směřuje-li však svépomoc jen k zajištění práva, které by bylo jinak zmařeno, musí se ten, kdo k ní přikročil, obrátit bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci.“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Víte, že?

Zasahuje-li někdo do mého práva bezprostředně,
mohu se bránit způsobem, který se jeví přiměřený situaci.

Děkuji za pozornost.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz